

Filosofie a „malá“ společnost (a „velké“ společnosti)

Velké společnosti (např. národy, říše, civilizace) se nejčastěji vyznačují nadměrným sebevědomím a někdy sebestředností; naproti tomu malé společnosti jsou vždycky konfrontovány s úsilím o vlastní identitu, protože jsou nezbytně (a také volbou) pod vlivem, přicházejícím z velkých společností. A tak zatímco francouzským filosofům je zapotřebí připomínat třeba filosofii německou, a zatímco německým zase třeba filosofii anglosaskou (a francouzskou atd.), filosofové menších zemí či národů mají vždycky jednu povinnost navíc: hlídat identitu domácích tradic filosofování a cíleně navazovat na domácí předchůdce (samozřejmě také, ba zejména, kriticky, ale vskutku „navazovat“, nejen měřit cizími mírami). Tak jako je v biologii třeba věnovat zvýšenou pozornost druhům nečetným, vystaveným většímu nebezpečí vyhynutí (z jakýchkoli příčin), je dobré se ve filosofii věnovat filosofickým textům a literaturám menších společenství (nejen národních, ale také národních – to ještě vůbec není žádný „nacionalismus“ ani šovinismus). Pochopitelně cílem není budování a udržování nějakých myšlenkových skanzenů ani shromažďování muzeálních „předmětů“; to může mít někdy dobrý smysl v případě ještě historicky nerozvinutých jazyků „polo-přírodních“ národů či spíše kmenů; zde však jde o něco naprosto odlišného. Zkušenost ukazuje, že někdy dochází k objevu nejpozoruhodnějších věcí, které nevznikly ani se nezrodily v hlavních větvích vývoje; a právě to platí zvýšenou měrou o myšlenkách filosoficky relevantních. Někdy máme tendenci za relevantní považovat to, co je hojné, četné, většinové. Ale u myšlenek zrovna tohle neplatí. A pokud potom dojde k tomu, že něco ve skutečnosti významného je zapomenuto a snad dokonce ztraceno, znamená to často nenahraditelnou ztrátu.

(Písek, 130606-2.)